

Rapport visitatie 10 juli 2017

Oud Groevenbeek

te Ermelo

(versie 15-9-2017)

www.natuurzonderdremfels.nl

C.J. van Helteren, secretaris
Reigershof 1 4921 VP Made
cjheleren01@hetnet.nl

Advies van het Kenniscentrum Groen & Handicap betreffende de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en het gebruik van voorzieningen van natuurgebied Oud Groevenbeek bij de gemeente Ermelo voor mensen met een lichamelijke beperking.

Op landgoed Oud Groevenbeek vormt een rijksmonumentale villa uit 1908 het stralende middelpunt. Verscholen in de bossen tussen Putten, Ermelo en Drie ligt dit kleine, maar bijzondere landgoed. Het is er heerlijk wandelen en fietsen langs bossen, bloemenveldjes, druivenkassen en houtstruwelen. Bijzonder op het landgoed is het Groevenbeekpad, een aangepaste wandelroute voor visueel gehandicapten en rolstoelgebruikers. Van de route is een braillefolder en grootletterfolder beschikbaar bij onze Ledenservice. Langs de route staat informatie in braille en grootletter. Dit bijzondere wandelpad is aangelegd in samenwerking met de gemeente Ermelo en het naastgelegen Bartiméus, centrum voor blinden en slechtzienden.

De visitatie

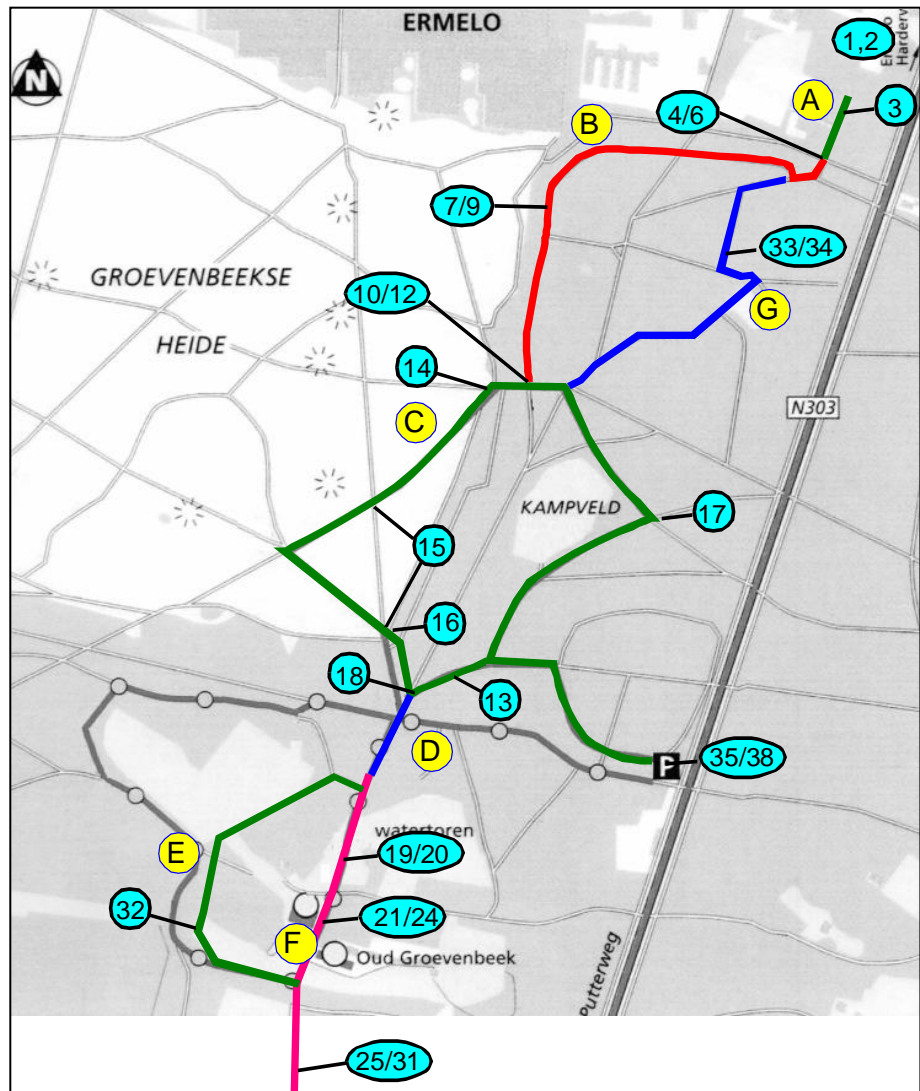
Op 10 juli 2017 heeft een visitatiecommissie van het kenniscentrum Groen & Handicap een bezoek gebracht aan Oud Groevenbeek om met name te kijken naar een mogelijke nieuwe route om de bestaande route voor mensen met een visuele beperking aan te laten sluiten op landgoed oud Groevenbeek en het Theehuis. Tevens is gekeken naar de bereikbaarheid van het gebied en de toegankelijkheid en de bruikbaarheid van voorzieningen (btb).

Ook de informatievoorziening van Natuurmonumenten naar de bezoekers is daarbij onder de loupe genomen.

De **visitatiecommissie** bestond uit:

Cees van Helteren	Kenniscentrum Groen & Handicap
Job Haug	Kenniscentrum Groen & Handicap
Jose Koopman	Natuurmonumenten Beleidsmedewerker natuurbeleving en recreatie
Jeanine van der Velde	Natuurmonumenten Communicatie & Recreatie
Elvira Werkman	Natuurmonumenten Boswachter communicatie en beleven
Nico Nelissen	Natuurmonumenten Boswachter
Alies Kamphorst	Bartiméus (trainer oriëntatie en zelfstandigheid)
Michel Hardoff	Bartiméus (bewoner)
Tanja Hogeband	Plaatselijke werkgroep Toegankelijkheid PWT

Overzicht terrein

De cijfers corresponderen met de cijfers in de tabel.
De letters geven de gekleurde trajecten van de paden aan.

4. Bevindingen en advies

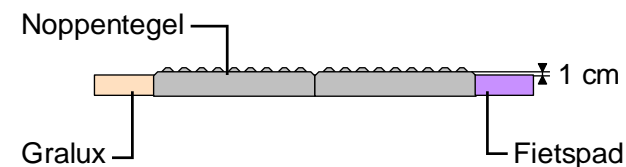
() = geeft locatie op de plattegrond aan.		Essentieel voor toegankelijkheid	Red		
		Urgent maar van iets lagere orde	Yellow		
		Minder urgent	Blue		
		Voldoet al	Green		
		Geen opmerking/geen prioriteit	White		
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit	
Wandelroute vanaf terrein Bartiméus (A)					
1.	<p>Vanaf het terrein van Bartiméus ontbreekt een bewegwijzering en een aanwijzing voor bewoners en bezoekers van Bartiméus, dat er een wandelroute voor mensen met een visuele beperking is door Oud Groevenbeek.</p> <p>Ook ontbreekt een indicatie dat dit pad geschikt is voor rolstoelgebruikers.</p>		1.1.	<ul style="list-style-type: none"> Overleg met Bartiméus om een opvallende bewegwijzering aan te brengen naar het wandelpad en om duidelijk aan te geven dat dit pad geschikt is voor mensen met een visuele beperking en voor rolstoelgebruikers. 	Red
2.	<p>Op het terrein van Bartiméus is de route voorzien van een geschikte natuurlijke gidslijn voor mensen met een visuele beperking.</p>		2.1.	<ul style="list-style-type: none"> Geen opmerking. 	Green
3.	<p>Het klinkerpad op het terrein van Bartiméus is hier en daar verzakt door mollengangen, die vervelende geulen vormen voor rollator- en rolstoelgebruikers.</p>		3.1.	<ul style="list-style-type: none"> Overleg met Bartiméus om de beschadigde delen van het pad opnieuw te bestraten. 	Red

4.	Tussen het terrein van Bartiméus en Oud Groevenbeek is een draaihek aangebracht dat te smal en daardoor onbruikbaar is voor rolstoelgebruikers		4.1.	<ul style="list-style-type: none"> Overleg met Bartiméus om een voorziening aan te brengen die ook geschikt is voor rolstoelgebruikers of wijzig de route zodat rolstoelgebruikers deze barrière kunnen passeren. 		
Wandelroute vanaf Bartiméus (B)						
5.	Bij de oversteek direct na het draaihek sluiten de wandelpaden niet in elkaars verlengde op elkaar aan.		5.1.	<ul style="list-style-type: none"> Zorg dat de oversteek voor mensen met een visuele beperking recht tegenover elkaar en loodrecht op het fietspad is aangebracht. 		
	De overgang van voetpad (veilige zone) naar het fietspad (onveilig) is niet voelbaar en niet zichtbaar.	5.2.	<ul style="list-style-type: none"> Voorstel: Breng verhoogde trottoirbanden aan zodat mensen met een visuele beperking de overgang goed kunnen voelen en de richting van de oversteek kunnen bepalen. 			
		5.3.	<ul style="list-style-type: none"> Breng direct naast de oversteek een oprit voor rolstoelgebruikers aan. 			
6.	De route wordt op enkele plaatsen aangegeven met een klein blauw bordje met een rolstoelpictogram. G&H voorstander is van een reguliere routemarkering waarbij bij de start van de route wordt duidelijk gemaakt dat de route ook voor mensen in rolstoel geschikt is. Er hoeven dan niet steeds rolstoelplaatjes te worden aangegeven.		6.1.	<ul style="list-style-type: none"> Geef de route met een reguliere markering aan. 		

7.	<p>Het pad bestaat uit Gralux en is van goede kwaliteit. Het is duidelijk dat het pad goed wordt onderhouden ! Het pad is goed berijdbaar en de natuurlijke gidslijn is goed te volgen.</p>		7.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Geen opmerking. 	
8.	<p>Hier en daar liggen takken vlak naast het pad waar iemand die de rand met de taststok aftast in conflict kan komen.</p>		8.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat een groep vrijwilligers regelmatig langs het pad loopt en losse takken het bos ingooien (van het pad af). 	
9.	<p>De afstand van het terrein van Bartimeus naar de rondgaande route is ca 550 m. Het is wenselijk dat er om de 200 m een rustvoorziening is aangebracht.</p>		9.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Breng halverwege het pad een bank aan. 	
Wandelroute Oud Groevenbeek (C)					
10.	<p>Langs de route zijn informatiebordjes met tekst en braille aangebracht. De tekst op een aantal bordjes is versleten en nauwelijks leesbaar.</p>		10.1	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat alle bordjes goed leesbaar zijn. 	
	<p>Het is belangrijk dat problemen snel gesignaleerd en opgelost worden.</p>		10.2	<ul style="list-style-type: none"> • Geef op het eerste bord (vanaf Bartiméus) een telefoonnummer aan. Net als het eerste bord vanaf de parkeerplaats langs de N303). 	

<p>11.</p>	<p>Algemeen Alle kruispunten in de rondgaande route zijn voorzien van natuurlijke gidslijnen (witgeverfde betonnen balken) die blinden met de taststok kunnen volgen. Bij het startpunt zijn de balken in een kromming aangebracht, dat loopt prettig. Op sommige kruisingen liggen de balken in haakse hoeken, dat loopt niet makkelijk en is ook niet logisch.</p>		<p>11.1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voorkom zoveel mogelijk haakse hoeken in gidslijnen. In de afbeelding geeft de blauwe lijn de wenselijke situatie aan. 		
<p>12.</p>	<p>Alle kruispunten zijn identiek en niet van elkaar te onderscheiden. Om te voorkomen dat wandelaars met een visuele beperking zich vergissen, raden wij aan om het eerste kruispunt vanaf Bartiméus voelbaar anders uit te voeren.</p>	<p>12.1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat het eerste kruispunt vanaf Bartiméus zich onderscheid van de andere. Verhoog bijvoorbeeld het eerste kruispunt (bijvoorbeeld 5 cm) zodat deze kruising voelbaar is dan de andere kruisingen. 			
<p>13.</p>	<p>Langs de route zijn meerdere banken aangebracht die elk voorzien zijn van natuurlijke gidslijnen (witgeverfde betonnen balken). Bij de bank is ook opstelruimte voor een rolstoel.</p>		<p>13.1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Geen opmerking. 		
<p>14.</p>	<p>Er is een kruising (14) waar de paden splitsen en waar de witte betonnen geleiding ontbreekt.</p>		<p>14.1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voorzie deze splitsing van betonnen balken zodat een wandelaar zich niet vergissen kan. 		

<p>15.</p>	<p>Op de hei wordt het wandelpad 2 x door een fietspad gekruisd. Bij beide oversteken ontbreekt een voelbare en zichtbare waarschuwingsmarkering om deze gevaarlijke oversteek aan te geven.</p>		<p>15.1</p>	<ul style="list-style-type: none"> Voorzie elke kruising met het fietspad van een voelbare en zichtbare markering over de volledige breedte van het pad. Dat kan een 60 cm brede strook zijn van noppentegels die voor de voelbaarheid 0,5 a 1 cm boven het pad wordt aangebracht, zodat ze minder vervuilen maar ook zo dat men niet struikelt. 	
<p>16.</p>	<p>Er is een kruising met een ruiterspad waarbij de Gralux halfverharding kapot is gelopen door paarden en het pad ongeschikt is voor rolstoelgebruikers.</p>		<p>16.1</p>	<ul style="list-style-type: none"> Overleg met de gemeente om deze overgang te voorzien van een betonnen ondergrond zodat het voetpad niet kapot gelopen wordt door ruiters (bijvoorbeeld een stelconplaat). 	

<p>17.</p>	<p>Vanaf de parkeerplaats aan de N 303 is een andere startpunt op het wandelpad. Daar waar het pad vanaf de parkeerplaats aansluit op de wandelroute zijn witte betonnen balken aangebracht die een natuurlijke gidslijn* vormen gezien vanaf de parkeerplaats. De natuurlijke gidslijn (betonnen balken) voor blinden die de route vanaf Bartiméus (geel) lopen ontbreekt. Er zijn geen blinde automobilisten zijn en er zal dus nooit een blinde zonder begeleiding vanaf de parkeerplaats deze route (blauw) zelfstandig lopen.</p> <p>*Structuren die iemand met een taststok kan volgen noemen wij 'natuurlijke gidslijnen'. Een geleide lijn is ook een natuurlijke gidslijn, alleen is de vormgeving en de zichtbaarheid (contrast) door de Oogvereniging vastgesteld).</p>		<p>17.1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Plaats de balken zodanig dat wandelaars vanaf Bartiméus deze balken makkelijk kunnen vinden en volgen. • Verwijder de betonnen balken die een natuurlijke gidslijn vormen vanaf de parkeerplaats (deze belijning is verwarrend). 		
<p>Wandelroute Theehuis (D)</p>						
<p>18.</p>	<p>Bij punt 18 wil Natuurmonumenten een aftakking maken een aftakking te maken naar het theehuis. Niet alleen de boswachter maar ook G&H heeft regelmatig vragen gehad of dit gerealiseerd zou kunnen worden. Een apart vrij liggend pad is nodig omdat het fietspad zelf druk is. Het is belangrijk dat wandelaars met een visuele beperking zoveel mogelijk een vrij liggend voetbad kunnen volgen.</p>		<p>18.1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Achter de bomenrij is ruimte voor het aanbrengen van een halfverhard pad. 		

19.	<p>Ca 40 m naast het pad bevindt zich een oude historische watertoren. Aan de watertoren is een bijzonder verhaal gekoppeld.</p>		19.1	<ul style="list-style-type: none"> Breng langs het pad een maquette of een plaat met een voelbaar reliëf van de watertoren aan met het verhaal in braille, zodat mensen met een visuele beperking de contouren kunnen voelen en het verhaal kunnen lezen. 	
Wandelroute Theehuis (F)					
20.	<p>Vlak voor het landgoed zullen de wandelroute en de fietsroute gecombineerd moeten worden. Hier is geen ruimte om een apart voetpad aan te brengen.</p>		20.1	<ul style="list-style-type: none"> Voorzie de overgang van het voetpad naar het gecombineerde voet/fietspad van een voelbare en zichtbare markering over de volledige breedte van het pad (zie 15). 	
			20.2	<ul style="list-style-type: none"> Voorzie het pad over het landgoed aan beide zijden van een goed voelbare en zichtbare gidslijn. En geef voor de fietsers opvallend aan dat hier sprake is van een gecombineerd fiets/wandelpad. 	
			20.3	<ul style="list-style-type: none"> Maak het pad breder zodat er zo min mogelijk conflicten kunnen ontstaan tussen de voetgangers en de fietsers. 	

21.	De verharding sluit niet aan op de bank aan het begin van het pad (F) waardoor rolstoelgebruikers en rollatorgebruikers de bank niet of niet goed kunnen bereiken.		21.1	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat de verharding op deze bank aan sluit. 	Red
			21.2	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat de bank met behulp van een gidslijn door mensen met een visuele beperking gevonden kan worden. 	
22.	Het landhuis heeft een bijzondere vorm waar mensen met een visuele beperking geen weet van hebben.		22.1	<ul style="list-style-type: none"> • Breng langs het pad een maquette of een plaat met een voelbaar reliëf aan van het landhuis met het verhaal in braille, zodat mensen met een visuele beperking de contouren kunnen voelen en het verhaal kunnen lezen. 	Blue
23.	Er is een bijzondere en historische druivenkas		23.1	<ul style="list-style-type: none"> • Breng langs het pad een maquette of een plaat met een voelbaar reliëf aan van de druivenkas met het verhaal in braille, zodat mensen met een visuele beperking de contouren kunnen voelen en het verhaal kunnen lezen. 	Blue
24.	De verharding sluit niet aan op de bank aan het begin van het pad (F) waardoor rolstoelgebruikers en rollatorgebruikers de bank niet of niet goed kunnen bereiken.		24.1	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat de verharding op deze bank aan sluit. 	Red
			24.2	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat de bank met behulp van een gidslijn door mensen met een visuele beperking gevonden kan worden. 	

Theehuis					
25.	Het theehuis heeft beperkte openingstijden.	25.1	<ul style="list-style-type: none"> Geef op de website van natuurmonumenten de openingstijden aan om breng een link aan naar de website van het theehuis met de openingstijden. 	Yellow	
		25.2	<ul style="list-style-type: none"> Geef de informatie over de openingstijden al op het terrein van Bartiméus aan, zodat familieleden en vrienden en kennissen weten dat dit een recreatieve mogelijkheid is. 		
26.	Er ontbreekt naast het theehuis een parkeergelegenheid voor rolstoelgebruikers en mensen die slecht ter been zijn die het theehuis en de toekomstige speelvoorziening willen bezoeken. Voor hen is de afstand tot de parkeervoorziening langs de N 303 te groot.	26.1	<ul style="list-style-type: none"> Breng bij het theehuis enkele gehandicapten parkeerplaatsen aan. Geef deze plaatsen vanaf de N 303 aan. 	Red	
27.	Op het terras staan enkele goed bruikbare picknicktafels met een verlengd bovenblad, speciaal voor rolstoelgebruikers.		27.1	<ul style="list-style-type: none"> Geen opmerking. 	Green
28.	Het theehuis heeft 2 toegangsdeuren (hoofdtoegang + terrasdeuren). Beide zijn goed toegankelijk (de vrije doorgang voldoet, er is een minimale drempel en er is geen dranger).		28.1	<ul style="list-style-type: none"> Geen opmerking. 	Green

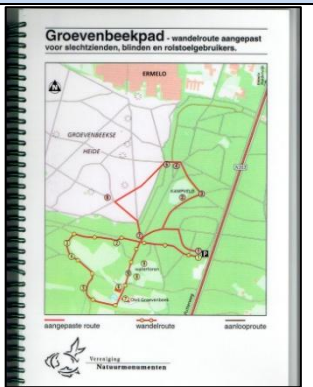
29.	<p>Toilet: Recht voor de closetpot is ruimte voor een rolstoel (0,9 x 1,2 m). Rechts van de closetpot is ruimte voor een rolstoel (0,9 x 1,2 m). Er ontbreekt een draaicirkel van 1,5 m. om te keren. De toiletruimte is te klein en beperkt bruikbaar voor rolstoelgebruikers.</p>		29.1	<ul style="list-style-type: none"> De situatie kan iets verbeterd worden door de wastafel te vervangen door een wastafel van 0,4 x 0,5 m en deze zoveel mogelijk richting deur te situeren. 	
	<p>De pot is erg laag aangebracht (38 cm i.p.v 46 cm). Er is een losse kunststof toiletverhoger beschikbaar. Een rolstoelgebruiker is niet in staat om deze toiletverhoger zelf op de closetpot te plaatsen. Dit is een ongelukkige situatie.</p>	29.2	<ul style="list-style-type: none"> Plaats de toiletverhoger permanent op de closetpot. 		
	<p>Er ontbreekt een beugel aan de binnenzijde van de deur.</p>	29.3	<ul style="list-style-type: none"> Breng aan de binnenzijde van de toiletdeur een beugel aan waarmee de deur vanuit de rolstoel kan worden dichtgetrokken. 		
	<p>De spiegel is opklapbaar maar onbereikbaar vanuit de rolstoel en daardoor onbruikbaar.</p>	29.4	<ul style="list-style-type: none"> Vervang de spiegel door een grote vaste spiegel die geschikt is vanuit zittende en vanuit staande positie. 		
	<p>Er ontbreekt een alarm. Omdat het toilet zich dicht bij de horecaruimte bevindt en omdat iemand die in nood is gehoord kan worden, is een alarm in deze situatie minder noodzakelijk.</p>	29.5	<ul style="list-style-type: none"> Geen opmerking. 		
	<p>Boven het waterreservoir achter de closetpot is een voorziening aangebracht om kinderen te verschonen. Deze verschoonplek is hoog en ongeschikt voor grotere kinderen. Wanneer er een speelvoorziening wordt aangebracht zal een stevige verschoonvoorziening zeker wenselijk zijn.</p>	29.6	<ul style="list-style-type: none"> Breng op de achterwand een opklapbare verschoonplank aan. Zorg dat deze plank in opgeklapte situatie geen ruimte inneemt en de rolstoelgebruiker niet zal hinderen.. 		

30.	<p>In het theehuis is voldoende ruimte voor meerdere rolstoelgebruikers. De tafels zijn onderrijdbaar en de stoelen zijn verplaatsbaar.</p>		30.1	<ul style="list-style-type: none"> • Geen opmerking. 	
31.	<p>De bar/ balie heeft een verlaagd gedeelte en is goed bruikbaar voor rolstoelgebruikers en kleine mensen.</p>		31.1	<ul style="list-style-type: none"> • Geen opmerking. 	
<p>Voorstel nieuw rondje (E)</p>					
32.	<p>Vanuit het theehuis kunnen wandelaars naar het Oud Groevenbeekpad lopen, maar zij moeten dezelfde weg teruglopen. Voor mensen die alleen korte afstanden kunnen lopen is er vanaf het theehuis geen geschikt ommetje. Er is een mogelijkheid om een nieuw wandelpad (E) rond het landhuis aan te brengen.</p>	32.1	<ul style="list-style-type: none"> • Breng een nieuw toegankelijk pad aan rond het landhuis. 		

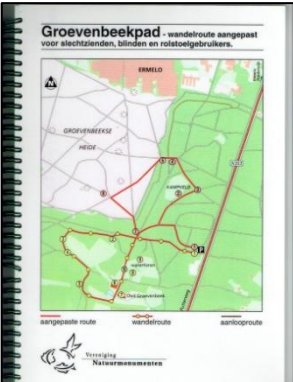
Voorstel nieuwe aansluiting Bartiméus om ommetje te realiseren (G)			
33.	<p>Wandelaars vanaf Bartiméus moeten ook hetzelfde aansluitende pad (B) heen en terug lopen. Er is een mogelijkheid om een 2e pad (G) aan te brengen zodat ook hier sprake is van een ommetje.</p> <p>De mogelijke nieuwe route heeft een aantal elementen die juist voor mensen met een visuele beperking bijzonder zijn..</p> <p>Er is sprake van een soort holle weg (zeer besloten) en direct daarna de openheid van een grasveld. Dit geeft een bijzondere ervaring (horen, temperatuur).</p>	 	<p>33.1</p> <ul style="list-style-type: none"> Breng een nieuw pad aan zodat mensen niet dezelfde route terug hoeven te lopen.
Startpunt vanaf de parkeerplaats aan de N303			
34.	<p>De 2 gehandicaptenparkeerplaatsen op de parkeerplaats aan de N 303 zijn verwijderd. Het is niet juist dat de verkeersborden E6 zijn verwijderd nog voordat er nieuwe gehandicapten parkeerplaatsen zijn aangebracht.</p> <p>Een gehandicaptenparkeerplaats moet zo zijn ingericht dat er direct naast en direct achter de auto manoeuvreerruimte is voor een rolstoel (draaicirkel1,5 m). Ook moet de ondergrond vlak en berijdbaar zijn. Er zijn 2 locaties die voldoende breed zijn en geschikt zijn voor het aanbrengen van gehandicapten parkeerplaatsen.</p>	<p>34.1</p> <ul style="list-style-type: none"> Plaats zo snel mogelijk de verkeersborden E6 die de gehandicaptenparkeerplaatsen markeren terug. <p>34.2</p> <ul style="list-style-type: none"> Mogelijke locatie voor het aanbrengen van een gehandicaptenparkeerplaats. 	

35.	<p>Informatiepaneel: De witte tekst in het lichtblauwe vlak is niet of nauwelijks leesbaar (te weinig contrast). Inhoudelijke is de tekst correct en worden de mogelijkheden voor gehandicapten goed aangegeven.</p>		35.1	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat de teksten op informatieborden goed leesbaar zijn. 	
			35.2	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer er bij het Theehuis een gehandicapten parkeerplaats wordt aangelegd dient deze op deze kaart te worden aangegeven. 	
			35.3	<ul style="list-style-type: none"> • Pas de informatieborden aan zodra de nieuwe routes gereed zijn. 	
36.	<p>Er ontbreekt een aanduiding dat dit het startpunt is van de rode route.</p>		36.1	<ul style="list-style-type: none"> • Breng een opvallende aanduiding aan dat dit het startpunt is. 	

37.	<p>Op dit bord wordt aangegeven waar men informatie kan krijgen en dus ook meldingen kan doen (bijvoorbeeld als er iets mis is met het pad). Heel goed !</p>		37.1	<ul style="list-style-type: none"> • Geen opmerking. 	
<p>Informatie langs de route</p>					
38.	<p>Langs de route staan borden met teksten en aan de achterzijde braille. Wij zijn benieuwd of de bezoekers met een visuele beperking die afhankelijk zijn van braille deze borden lezen en of de tekst aan hun verwachting voldoet. Wij hebben het idee dat mensen die afhankelijk zijn van braille, deze route uit hun hoofd kennen en dat er dus geen nieuwe of interessante informatie op deze bordjes staat. Mogelijk is het wenselijk dat de informatie regelmatig ververs wordt met nieuwe teksten.</p>		38.1	<ul style="list-style-type: none"> • Het is wenselijk dat de behoefte aan brailleteksten in natuurgebieden wordt onderzocht. Mogelijk is er behoefte aan andere vormen van communicatie. 	

39.	<p>Wandelaars met een visuele beperking kunnen de borden met braille niet zelfstandig vinden omdat een markering in het pad ontbreekt.</p>		39.1	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat alle borden consequent aan dezelfde kant van het pad staan. • Voorzie het pad ter hoogte van de informatie borden met braille van een voelbare en zichtbare markering. Dat kan een strook zijn van noppentegels (0,6 x 0,9 m) die voor de voelbaarheid 0,5 a 1 cm boven het pad wordt aangebracht, zodat ze minder vervuilen maar ook zo dat men niet struikelt. 	
Geschreven informatie					
40.	<p>Er is een informatiemap in braille beschikbaar. Deze map bestaat uit,</p> <ul style="list-style-type: none"> • een voorpagina met de plattegronden van het gebied en de wandelroutes (gedrukt). • Een kaart in braille en • Een aanvullende tekst in braille 		40.1	<ul style="list-style-type: none"> • De kaart en de teksten zijn verouderd. Ook vragen wij ons af of zo'n map tijdens het lopen wel zo praktisch is. In de bijlage doen wij enkele suggesties. Zie de bijlage. 	
Website					
41.	<p>Op de website ontbreekt informatie over de toegankelijke route. Ook ontbreekt informatie dat aan het Groevebeekpad door Groen & Handicap de 'Goed voor Elkaar' prijs is toegekend.</p>	41.1	<ul style="list-style-type: none"> • Geef pop de website informatie over het toegankelijke wandelpad. • Zorg dat de informatie voldoet aan de Checklist Informatievoorziening van het Project Natuur voor iedereen. 		

BIJLAGE

Informatiemap in braille			
42.	<p>Voorblad informatiemap Het is lastig om aan de hand van dit kaartje in gesprek te gaan met een blinde omdat er een apart kaart is voor zienden en een aparte kaart is met braille. Het zou beter zijn als deze kaarten gecombineerd zijn.</p>		<p>42.1</p> <ul style="list-style-type: none"> Het zou beter zijn als de zichtbare en de kaart in braille gecombineerd zijn.
43.	<p>Op de braille plattegrond ontbreken de nummers waar in de tekst naar wordt verwezen. Op de plattegrond staat wel een aanwijzing namenlijk : = bank met informatie</p>		<p>43.1</p> <ul style="list-style-type: none"> Geef op de brailleplattegrond ook de cijfers aan waarin de tekst naar wordt verwezen.
Teksten			
44.	<p>De teksten staan alleen in braille.</p>		<p>44.1</p> <p>Het is goed als er informatiemappen zijn alleen met braille. Dat kan een impuls voor de ziende zijn om beter te luisteren vanwege de afhankelijkheid.</p> <ul style="list-style-type: none"> Het is ook wenselijk dat begeleiders, familieleden of vrienden soms ook gewoon mee kunnen lezen. Voor hen is een zichtbare versie nodig.
45.	<p>Groevenbeekpad Wandelroute voor slechtzienden, blinden en rolstoelgebruikers over woeste gronden van weleer. Lengte 2,5 km (vanaf p Oud Groevenbeek).</p>		<p>45.1</p> <p>Dit pad zal vooral gebruikt worden door mensen met een visuele beperking al of niet met begeleiders, familieleden of vrienden vanaf Sonneheerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> De totale lengte ook die van het aansluitende pad vanaf Sonneheerd zou als eerste genoemd moeten worden. Schrijf afkortingen als 'p' voluit.

46.	<p>Inleiding</p> <p>Vereniging Natuurmonumenten streeft er naar om de onder haar beheer vallende natuurgebieden, toegankelijker te maken voor mensen met een lichamelijke beperking. Eén van de natuurgebieden waar hieraan gewerkt wordt is het landgoed Oud Groevenbeek in Ermelo. In samenwerking met de gemeente Ermelo en Sonneheerd het landelijk centrum voor slechtzienden en blinden is een aangepast wandelpad aangelegd op het landgoed. Het Groevenbeekpad is speciaal geschikt voor slechtzienden, blinden en rolstoelgebruikers. Het oppervlak is half verhard. Houten balken op de grand langs de rand van het pad markeren het begin van de route en de kruispunten onderweg. Langs de route staan op verschillende plaatsen houten zitbanken. Deze worden aangekondigd met een verhoogde trottoirband. Informatie kastjes zijn uitgevoerd in groot letter en brailleschrift. Zij geven aanwijzingen voor het lopen van de route of achtergrondinformatie over het gebied. Aanvullende informatie is opgenomen in deze folder. Nummers in de tekst en op het bijgesloten kaartjes corresponderen met nummerpaaltjes langs het pad. De aanwijzingen en voorzieningen staan allen aan de rechterzijde van het pad.</p>	46.1	<ul style="list-style-type: none"> • Hier staat een tekst die iets zegt over de visie van Natuurmonumenten. Zo'n tekst past beter in een algemene tekst over de organisatie. 	
		46.2	<p>In de tekst worden de voorzieningen genoemd die destijds zijn aangebracht. Helaas is de situatie inmiddels anders.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dit pleit voor een digitaal systeem zodat teksten up to date kunnen worden gehouden. Juist voor mensen met een visuele beperking is het van belang dat informatie een hoge mate van betrouwbaarheid heeft. 	
47.	<p>Gebiedsinformatie</p> <p>Landgoed Oud Groevenbeek (ruim 100 hectaren) is door de eeuwen heen gevarieerd gebied geworden. Op de aanvankelijke heide velden zijn naald en loofbossen en eikenhakhout bosjes geplant. En weide akkers en lanen aangelegd. Vlak bij het landgoed ligt nog steeds heidegrond. Die variatie in landschappen zorgt voor een rijke flora en fauna. In de bossen leven roofvogels, als spechten en havik en tal van zangvogels. Vleermuizen overwinteren in de watertoren en op het gazon rondom de villa groeien kleurrijke geurende planten als rododendron en Lelietjes van Dalen. De sprengen (gegraven waterlopen) dateren uit de 17e eeuw. Grondwater werd opgevangen in zogeheten sprengkoppen(diep putten) en via de sprengen verspreid. Dank zij dit ingenieuze watersysteem konden op de Veluwe industrie en wasserijen ontstaan. Oud Groevenbeek is dus een cultuurhistorisch en natuurlijk gebied.</p>	47.1	<p>Dit is informatie waarom dit gebied zo aantrekkelijk is om te wandelen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deze informatie hoort eigenlijk voor de bovenstaande inleiding omdat mensen naar aanleiding van deze tekst besluiten of dit een aantrekkelijk gebied is. 	

48.	<p>Startpunt U kunt de route lopen vanaf 2 punten. De parkeerplaats Oud Groevenbeek. Gelegen aan de Westzijde van de weg Putten Ermelo. U start de route bij nummer 1 op het kaartje. Of vanaf Sonneheerd is een 1 km lange doorsteek gemaakt naar het pad . In dat geval pakt u de route op tussen de punten 4 en 5 op het kaartje.</p>	48.1	<p>Omdat deze informatiemap gericht is op wandelaars met een visuele beperking en omdat deze wandelaars vaak vanaf Sonneheerd starten ligt het voor de hand om eerst als startpun Sonneheerd te noemen.</p>	
49.	<p>Op weg Oud Groevenbeek is een jong landgoed. In 1846 kocht ene Jongeneel hier woeste gronden, zoals in die tijd nutteloze heideterreinen werden genoemd. Samen met anderen ontgon hij de heide. Met schapenmest werd de grond vruchtbaar gemaakt. Er kwamen akkers, productiebossen met grove dennen, eiken en Japanse lariksen, 2 boerderijen en natuurlijk een landhuis.</p>	49.1	<p>Wanneer leest de wandelaar deze tekst?</p> <ul style="list-style-type: none"> Als dit het begin van de wandeling is, dan zou het aardig zijn om dit te koppelen aan een nummer op de kaart. Bijvoorbeeld een locatie met dennen, omdat deze ook een sterke geur verspreiden. 	
50.	<p>Jugendstil Begin 1900 vond de toenmalige eigenaar het landhuis niet groot genoeg. Hij liet het slopen en het huidige Jugendstil pand voor in de plaats bouwen. Door de 6 zichtassen Lanen om vanuit de verschillende zichtassen uitzicht te hebben) is het kasteel van alle kanten te zien.</p>	50.1	<p>Wanneer leest de wandelaar deze tekst? En wat is jugenstil voor iemand die het landhuis niet kan zien ?</p> <ul style="list-style-type: none"> Koppel deze tekst aan een nummer op de plattegrond. Leg iets uit over het begrip jugelstil. Maak bijvoorbeeld een voelbare plaat of beeld van één van de jugenstilvormen in de versiering van het huis. 	
51.	<p>Historie Natuurmonumenten heeft het landgoed sinds 1968 in eigendom. De typische landgoedkenmerken zoals zichtassen en een rijke tuin zijn gerestaureerd. Aan de oude productiebossen (de eerste eigenaar was immers bosbouwer), de akkers en de boerderijen is de agrarische geschiedenis van het landgoed af te lezen. Het gebied was al veel langer bewoond. De grafheuvels dateren van 2500 tot 1500 voor Chr.</p>	51.1	<ul style="list-style-type: none"> Koppel deze tekst aan een nummer op de plattegrond. Maak als het kan iets voelbaar of vertel iets meer over de zichtassen. Wat kon je vroeger dan op grote afstand zien. En wat voor afstand ? 	

52.	<p>Natuurlijk</p> <p>Het voormalige productiebos mag nu zijn gang gaan. Het is nu een natuurlijk bos. Bomen die opvallen worden niet opgeruimd. En de zaailingen die op de opengevallen plekken vanzelf opkomen zijn welkom. Zo'n natuurlijk bos is rijk aan leven. Oude bomen bieden nestgelegenheid aan holenbewoners als bosuil en groene specht en in omgevallen exemplaren tieren schimmels en insecten welig.</p>	52.1	<ul style="list-style-type: none"> • Koppel deze tekst aan een nummer op de plattegrond. 	
53.	<p>Open veld</p> <p>Via statige lanen komt u bij een open veldje(2) dat was vroeger weiland van één van de twee boerderijen. De naam 'kampveld' wijst naar de tijd van Napoleon omdat hier een verzamelplek voor militairen was. Het wegenpatroon door het bos is eeuwenoud. Op dit kruispunt (3) staat een fraai groepje acacia's herkenbaar aan de sterk gegroefde bast</p>	53.1	<p>Wat is een wegenpatroon als je niet kunt zien ?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Achterhaal of er paden in de wandeling zijn met deze leeftijd en vertel dan dit verhaal. 	
54.	<p>Looizuur</p> <p>De eiken in dit hakhoutbosje (4) werden vroeger om de 10 jaar gekortwiekt. Uit de schors werd looizuur (tannine) gehaald bestemd voor de leerlooierij. Van de stammen werden palen en brandhout gemaakt. Het oogsten van schors werd overbodig na de ontdekking van synthetische looistoffen. Om de historie zichtbaar te houden hakt Natuurmonumenten de bosjes nu elke 25 jaar.</p>	54.1	<p>Vroeger moeten deze eiken veel vaker gekapt zijn en laag en knoestig zijn geweest.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunnen enkele eiken langs het pad op dezelfde manier en even vaak worden gekortwiekt ? • Koppel deze tekst aan een nummer op de plattegrond waar deze eiken zich bevinden. • Is het mogelijk o dit voelbaar te maken. 	
55.	<p>Waskolk</p> <p>Halverwege de 18e eeuw hielden de landeigenaren schapen om de hei te bemesten. Af en toe werden de dieren door deze waskolk geleid om ze van parasieten te ontdoen. De grondwaterstand was toen veel hoger. Nu staat de kolk meestal droog. De heide (6) (eigendom van de gemeente Ermelo) wordt niet meer begraasd. Door op plaatsen te plaggen blijft de grond arm en vergrast de hei niet.</p>	55.1	<ul style="list-style-type: none"> • Iets duidelijker vertellen dat deze waskolk vroeger altijd gevuld was met grondwater. 	
56.	<p>Grondig</p> <p>In een natuurlijk bos zijn de bomen niet allemaal even oud. De bomen van een laan (7) moeten juist wel allemaal even dik en groot zijn. Daarom wordt een opknapbeurt van een laan altijd grondig aangepakt. Over een grote lengte worden de oude vaak zieke bomen vervangen.</p>	56.1	<ul style="list-style-type: none"> • Geen opmerking. 	

57.	<p>Hoe er te komen Per openbaar vervoer naar Sonneheerd U kunt reizen naar bushalte Sonneheerd met buslijn 101 (Amersfoort Zwolle) 105 (Harderwijk Ede) 107 (Arnhem Lelystad) In Harderwijk vertrekken de bussen voor het NS station. In Amersfoort rechts van het NS station. Voor de exacte vertrektijden vanaf de stations kunt u bellen met 0900 9292 (75 cent per minuut). Bij bushalte Sonneheerd gaat u komende vanuit de richting Harderwijk linksaf en vanuit Amersfoort, rechtsaf vanuit de trap het tunneltje in. Onderaan de trap rechtsaf. Bij het einde van het trottoir steekt u linksaf het fietspad over. U bent nu bij het begin van de doorsteek naar het pad.</p> <p>Lopend vanaf Dennenheul. U gaat de deur uit en rechtsaf naar beneden over de hellingbaan. Daarna 180 graden linksaf. Bij de T kruising rechtsaf. Het draaihekje door en het fietspad oversteken. U bent nu bij het begin van de doorsteek naar het pad.</p> <p>Per Auto naar P Oud Groevenbeek Met de auto neemt u vanaf de A28 (Amersfoort/Zwolle) de afslag Ermelo, volg de N303 richting Putten. Oud Groevenbeek ligt voor Putten. Vanaf de A1 neemt u de afslag Voorthuizen/Putten volg de N303 tot voorbij Putten. De parkeerplaats van het landgoed ligt op de hoek van de putterweg watervalweg. Vanuit beide richtingen staat 100 m voor de parkeerplaats een bord P Natuurmonumenten.</p>	57.1	<ul style="list-style-type: none"> • Klopt deze informatie ? 	
-----	---	------	---	--

58.	<p>Regels Vrije wandeling op wegen en paden tussen zonsopkomst en zonsondergang. Honden mogen mee mits aangelijnd.</p>	58.1	<p>De kans bestaat dat iemand die afhankelijk is van braille bij de bereikbaarheidsinformatie over auto's afhaakt. Deze tekst is erg belangrijk, vooral omdat er veel mensen zijn met blindengeleidehonden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zet deze informatie direct na de informatie over de lengte van het pad en de omschrijving van het pad. 	
59.	<p>Adressen Vereniging natuurmonumenten Noordereinde 60 1243 JJ 's Gravenland Telefoon 035-6559933</p> <p>Sonneheerd Putterweg 140 3851 VG Ermelo Telefoon 0341-408498</p> <p>VVV Ermelo Stationsweg 36 A 3851 NJ Ermelo Telefoon 0341 552200</p> <p>VVV Putten Kerkplein 15 3881 BH Putten Telefoon 0341-351777</p>	59.1	<ul style="list-style-type: none"> • Zijn deze adressen nog correct ? 	